

# LƯỢC GHI LỜI PHÁT BIỂU CỦA THỦ TƯỚNG PHẠM VĂN ĐỒNG TẠI HỘI NGHỊ THÔNG TIN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT LẦN THỨ I

(Chưa được Thủ tướng duyệt lại)

... Tôi tranh thủ đến hoan nghênh Hội nghị của các đồng chí. Có lẽ điều quan trọng nhất mà tôi thấy phải làm là việc đó. Hoan nghênh các đồng chí, nhưng cũng phải nói vì sao mà hoan nghênh.

Đối với chúng ta, thông tin khoa học, thông tin kỹ thuật có một tầm quan trọng mà bây giờ ta chưa thể nào nói hết được. Hơn nữa, đây không phải là việc nói, mà đây là việc làm. Ta cần chứng minh tầm quan trọng của thông tin khoa học, kỹ thuật ở chỗ nó đem lại cho ta những gì, nếu ta làm tốt. Vì lẽ đó, tôi nghĩ là chúng ta chưa thấy hết tầm quan trọng của nó. Bởi vì, lúc nào ta thấy hết thì ta phải làm việc nhiều lắm, và đòi hỏi thông tin khoa học phải đem lại cho mình những thành tựu, những kết quả mà ta chưa biết lợi ích của nó sẽ to lớn đến như thế nào. Và tôi nhắc lại: nhiều đồng chí trong chúng ta chưa thấy mặt đó, không những các đồng chí có trách nhiệm mà thậm chí có đồng chí chuyên làm thông tin khoa học, kỹ thuật cũng chưa thấy hết.

Nước ta phải tiến nhanh, và có khả năng tiến nhanh. Nhưng tiến nhanh như thế nào? Về mặt này, trước hết là phải thấy — thấy cần thiết, đồng thời thấy *khả năng*, và thêm vào đó, thấy *biện pháp* nữa. Làm thế nào để tiến nhanh, đó là điều không phải mọi người đã xác định cho mình và quán triệt nó trong việc làm.

Dân tộc Việt-nam có những tư tưởng chính trị vĩ đại. Nếu không có những tư tưởng chính trị như vậy thì không có thắng lợi như ngày nay. Nhưng, trong các tư tưởng chính trị lớn đó, phải thấy một cái nữa là tầm quan trọng của khoa học, kỹ thuật. Những người cộng sản Việt-nam, nhân dân Việt-nam ngày

càng thấy rõ một loại vũ khí sắc bén, một công cụ cực kì có hiệu lực để làm nên những thắng lợi mới — những thắng lợi trong việc xây dựng chủ nghĩa xã hội — đó là *khoa học và kỹ thuật*. Ta phải biết sử dụng nó, phải dùng nó để làm việc cho mình. Phải thấy khoa học, kỹ thuật ngày nay là công cụ để sản xuất trực tiếp, là lực lượng sản xuất trực tiếp. Tôi nói lại tất cả điều này vì chúng ta chưa nhận thức sâu sắc, tuy Trung ương, Bộ Chính trị, Chính phủ có nói, và nhiều đồng chí đã nói, nhưng chúng ta chưa chuyển. Đi đôi với điều mà tôi vừa nói với các đồng chí là muốn vận dụng khoa học, kỹ thuật hiện nay ở nước ta, *điều trước tiên và tốt nhất là làm thông tin khoa học và kỹ thuật*. Tôi nói trước nhất, chứ không phải là duy nhất. Vì sao? Vì hiện nay mình đi chậm hơn người ta nhiều. Người ta đã đi trước mình rất xa, và họ đã làm được những việc mà bây giờ mình phải làm. Từ đó, phải rút ra một kết luận: coi thử người ta làm được những gì rồi, và làm thế nào để biết nó và dùng nó. Như vậy sẽ đỡ cho chúng ta không biết bao nhiêu công phu. Chắc nhiều đồng chí không biết trên thế giới ngày nay người ta chạy đua với nhau về vấn đề này như thế nào. Chỉ trong ít năm thôi, mà người ta đã có những bước tiến lớn về kinh tế. Sở dĩ như vậy vì người ta có những bước tiến lớn về khoa học, kỹ thuật. Người ta biết dùng cái người khác đã làm, không phải tốn nhiều công nhiều của để bắt đầu nghiên cứu lại. Điều này quan trọng vô cùng, đó mang lại lợi ích không biết bao nhiêu mà kể, không thể tính được hết những lợi ích đó đâu, các đồng chí! Ví dụ về những ngành kinh tế lớn, những vấn đề sản xuất lớn mà ta đang làm, nếu ta *kịp thời nhập* những kiến thức khoa học,

những biện pháp kĩ thuật sẵn có, nhập những thiết bị cần thiết và kịp thời, và vận dụng nó, triển khai nó để đẩy một ngành nào của nền kinh tế ta tiến lên, tiến nhanh lên thì ai biết, ai tính trước được hết những lợi ích mà nó sẽ mang lại cho ta? Ở đây không phải chỉ tính: nếu ta không làm việc này, ta mất bao nhiêu tiền, bao nhiêu gạo để tự nghiên cứu sản xuất ra thiết bị. Phần lợi ích này không thấm vào đâu so với lợi ích trong sản xuất, trong nền kinh tế, do chỗ mình đã kịp thời vận dụng cái người ta đã làm, rồi mình đẩy cái của mình lên. Cho nên, tôi nghĩ là, hôm nay tôi chỉ nói với các đồng chí một điểm này cho thật thông suốt, cho thật quán triệt và triển khai rộng rãi để đem lại kết quả. Nhưng, ngoài ra, tôi nghĩ cũng cần phải nói đến nhiều vấn đề khác nữa.

Bây giờ đến điểm thứ hai, tôi nghĩ cũng quan trọng như điểm thứ nhất. Đó là: để làm cho được những việc nói trên, người phụ trách—ở đây là người phụ trách làm công tác thông tin khoa học, kĩ thuật—trước hết là những người ở Ủy ban Khoa học và Kĩ thuật Nhà nước, những người đó phải giỏi lắm. Như vậy là khó lắm đấy, khó là vì phải giỏi về nhiều mặt, về khoa học, kĩ thuật, về kinh tế nói chung. Và nếu đây là một tập thể phụ trách thì phải phân công nhau, tìm hiểu về các ngành lớn trong nền kinh tế quốc dân, và từ đó mà hiểu những vấn đề khoa học kĩ thuật có liên quan. Phải hiểu trên thế giới những ngành đó người ta làm ăn như thế nào và người ta đã vận dụng những kiến thức và những biện pháp khoa học và kĩ thuật như thế nào? Và từ những cái người ta đã làm được trên thế giới, mà biết nơi nào là nơi cho mình kinh nghiệm tốt nhất, để nắm đúng chỗ đó. Như vậy là khó lắm, vì trên thế giới, hằng giờ xuất hiện không biết bao nhiêu cái mới, mà một ngày là 24 giờ! Thế bây giờ ta làm gì? Ta đón hết về cũng không để làm gì! Thế thì, ta phải chọn, phải biết chọn. Vì sao lại chọn cái này, lại nắm cái này, lợi ích ở chỗ nào? Khó lắm, các đồng chí. Ta phải biết ta và phải biết người, biết ta cần gì, và biết người có gì? Tôi đặt ra những yêu cầu như vậy, và đây là bài toán, các đồng chí giải như thế nào, tôi chưa biết. Nhưng tôi nghĩ, phải đặt như vậy. Nếu không, ta sẽ làm một cách « mênh mông ». Làm mênh mông cũng có thể có lợi ích, nhưng đối với ta, và bất cứ đối với đâu, không ai làm như vậy. Nói kinh tế là phải cụ thể, nói khoa học, kĩ thuật cũng phải cụ thể. Ta nắm cái gì? Ta muốn làm gì? Và phải làm những gì để

làm được cái đó? Phải cụ thể lắm, các đồng chí! Đối với ta càng phải như vậy, vì ta còn nghèo, lại muốn đi nhanh, nên phải tập trung. Bây giờ ta tập trung làm nông nghiệp, nhưng tập trung làm những gì? Các đồng chí phải biết; đồng thời, hàng tiêu dùng cũng phải làm, nhưng tập trung làm cái gì; công nghiệp nặng, dứt khoát phải làm rồi. còn phải làm những gì, thì các đồng chí phải biết; giao thông vận tải, xây dựng cơ bản cũng vậy. Để làm tất cả những cái đó, trước mắt phải làm gì, những năm tới làm gì, và sau này làm gì? Ta phải thấy, phải thấy hết như vậy, các đồng chí! Tất nhiên ta sẽ thấy dần dần. Tôi nói như vậy để nói rõ í, chứ nếu bây giờ các đồng chí hỏi tôi, trong những năm sắp tới làm những gì, thì còn phải tính với nhau. Nhưng, những cái cần làm trước mắt thì có thể nói được với các đồng chí. Ví dụ, về kinh tế, trước mắt phải làm những gì, tôi có thể nói với các đồng chí được. Và các đồng chí phải biết, về kinh tế, trước mắt phải là gì, và như vậy phải giải quyết những gì về khoa học, kĩ thuật, thì các đồng chí phải biết hơn tôi. Nhìn ra bên ngoài, các đồng chí cũng phải biết ta nhằm ai, ta đặt cái kính của ta vào chỗ nào, tập trung vào cái gì? Điều này cần thiết lắm! Người làm thông tin khoa học, kĩ thuật ở nước ta phải có quan điểm, có nhận thức rất sắc bén về chỗ này. Phải tập, trung, không tập trung thì rất nguy hiểm. Về nông nghiệp ta tập trung làm gì; về công nghiệp hàng tiêu dùng, về công nghiệp nặng, ta tập trung làm những gì?, v.v... Từ đó ta có kế hoạch để làm, và làm cho được. Nếu ta nhầm sai thì mất công không biết bao nhiêu mà kể. Điều này lúc này tôi nói với các đồng chí rồi. Nhưng nếu ta nhầm trúng thì đỡ không biết bao nhiêu mà kể, bởi vì ta thấy đúng chỗ mình cần, và thấy đúng những gì của người ta có thể giải đáp cái cần của mình. Từ đó ta chứng minh lợi ích của thông tin khoa học và kĩ thuật, chứng minh cho mọi người thấy thông tin khoa học, kĩ thuật là quan trọng thật, để từ đó mà đẩy phong trào lên. Muốn đẩy phong trào lên, không phải chứng minh bằng lí thuyết lợi ích của nó, mà chứng minh bằng thực tiễn và bằng khả năng làm được, và phải làm ngay bây giờ.

Lực lượng của ta còn yếu, muốn làm phải có người, phải có tổ chức. Tóm lại, tôi nói như vậy để thấy rằng, ta phải làm, có khả năng làm và có những thuận lợi để làm. Đó là í lớn thứ hai.

Bây giờ tôi nói đến mấy í khác. Thông tin nhằm vào những đối tượng nào? Trước hết

nhằm kinh tế, sản xuất. Kinh tế, sản xuất, các đồng chí nhớ lấy, tất cả vì kinh tế, vì sản xuất, vì sự lớn mạnh của nước Việt-nam dân chủ cộng hòa. Điều này nhấn mạnh bao nhiêu cũng không vừa, vì không phải mọi người đã hiểu hết. Chủ nghĩa xã hội có nhiều mặt, nhưng kinh tế là chủ yếu. Thông tin khoa học, kĩ thuật phải hướng vào kinh tế, vào sản xuất, đẩy lên với tốc độ nhanh. Ta phải đẩy kinh tế ta lên với tốc độ rất nhanh. Muốn có tốc độ nhanh thì phải vận dụng một cách sâu rộng những kiến thức khoa học và những biện pháp kĩ thuật, do đó trước hết phải làm thông tin đề nhanh chóng và triệt để khai thác những cái hiện có.

*Thông tin phục vụ kinh tế.* Điều này cần đề lên trên tất cả. Đồng thời ta rất coi trọng vận dụng thông tin khoa học, kĩ thuật phục vụ chiến đấu, chiến đấu trước mắt và tăng cường quốc phòng.

Thứ ba là thông tin phục vụ giảng dạy. Hình như các đồng chí coi nhẹ giảng dạy. Chúng ta muốn trong những năm tới, sự hiểu biết khoa học và kĩ thuật, sự say sưa với khoa học và kĩ thuật, việc vận dụng khoa học, kĩ thuật sẽ trở thành nếp sống, tác phong của người lao động, của người bình thường, của bất cứ ai trong lĩnh vực nào. Muốn như vậy, ta phải dùng trường học -- trường phổ thông, trường đại học. Phải biết dạy khoa học, biết dạy kĩ thuật, làm sao cho học sinh của ta quen với khoa học và kĩ thuật. Nên coi trọng nhiều hơn nữa công tác thông tin khoa học và kĩ thuật trong giảng dạy. Tôi nghĩ, ta sẽ có phong trào, có sức mạnh của quần chúng nhân dân làm khoa học, kĩ thuật; ta sẽ có phong trào này trong những năm tới, sau khi học sinh của ta được dạy tốt và học tốt. Ta phải nhìn vào thể hệ mới, thể hệ trẻ, cho nên các đồng chí đừng coi nhẹ giảng dạy, đừng coi nhẹ một chút nào sự nghiệp giáo dục.

Các đồng chí có đề ra là thông tin khoa học và kĩ thuật nhằm phục vụ cho các đồng chí lãnh đạo -- điều này đúng. Phải qua lãnh đạo mới xuống được dưới, vì vậy phải thuyết phục người lãnh đạo các cấp, các ngành. Các đồng chí thuyết phục thế nào cho các cấp lãnh đạo hiểu được, và nếu không hiểu nhiều thì ít ra cũng hiểu được sự cần thiết, thấy được tầm quan trọng, khả năng lớn của khoa học, kĩ thuật, và hiểu thông tin khoa học, kĩ thuật, đúng là có đem lại cho ta nhiều lợi ích.

Ở đây nói thêm một điều lúc này tôi có nói qua, là đề làm tốt thông tin khoa học, kĩ thuật, từng bước làm tốt, trước mắt, ngày

mai, ngày kia, thì phải thấy rằng cái gì ta cần, phải nhằm trúng trọng điểm, điều này là khó nhất, là quyết định nhất. Nếu không cố gắng thấy trúng, thì thông tin mang lại lợi ích gì? Thông tin khoa học, kĩ thuật về du hành vũ trụ, đọc nghe cũng hay đấy. Nhưng cái cần biết hiện nay hơn là nông nghiệp làm thế nào cho tốt. Hiện nay ta còn thiếu lợn, ta cần biết làm thế nào nuôi lợn tốt hơn. Cho nên người làm thông tin khoa học, kĩ thuật mà không hiểu ta cần con lợn hơn là du hành vũ trụ thì người đó thức hay là ngủ?, hay nửa thức, nửa ngủ? Nhưng muốn có lợn để ăn, và sang năm làm sao ăn tốt hơn năm nay, người làm thông tin khoa học, kĩ thuật phải coi thử nên thông tin những gì. Ở đây, có mấy vấn đề: thức ăn, giống, phòng và chống bệnh, cách nuôi chuồng trại... Người làm thông tin khoa học và kĩ thuật phải biết ở chỗ nào có kinh nghiệm hay nhất, ta có thể nhờ cậy tốt nhất. Tôi nói ví dụ về lợn, vì tôi nghĩ chắc các đồng chí đồng ý với tôi. Bởi vì đây là cái thiếu của ta, chỗ cần của ta. Có thể nói nhiều ví dụ khác. Cho nên, người làm khoa học, kĩ thuật không vũ trang cho mình cái *í thức thiết thực* như vậy, thì nguy hiểm lắm. Vì trên thế giới bây giờ những tin về khoa học kĩ thuật, những cái mới nhiều lắm, hấp dẫn lắm, muốn nói bao nhiêu cũng được. Nhưng nói để làm gì? Về điều này, chắc các đồng chí đã rõ và đồng ý với tôi. Nhưng mà, các đồng chí làm thế nào để làm được, thuyết phục được người ta và bản thân mình, trong phạm vi trách nhiệm của mình. *Làm trúng là khó lắm!* Các đồng chí! không dễ đâu. Biết ta ngựa chỗ nào, đã là khó rồi, còn đối với nền kinh tế quốc dân thì lại càng khó hơn. Bởi vì cơ thể của nền kinh tế quốc dân không nhạy như cơ thể của con người. Cơ thể của con người, ngựa đâu thì người đó biết. Nhưng cơ thể của nền kinh tế quốc dân, ngựa ở đâu, khó biết lắm. Chúng tôi cũng không dám nói là chúng tôi biết hết được. Phải *nhạy lắm* phải *cởi mở lắm*, không bảo thủ mới biết, chứ còn bảo thủ thì không biết được; có khi mình rất ngựa, nhưng bảo thủ cũng không thấy ngựa. Đúng như vậy các đồng chí! Hiện nay ta có cái bệnh nặng lắm là bảo thủ. Nhưng đồng thời, biết người lại càng khó hơn nhiều. Biết ta còn có chỗ căn cứ là ngựa; còn muốn biết người, thì làm thế nào? Thì cũng căn cứ vào chỗ mình ngựa để xem người ta có cái gì đúng chỗ mình ngựa không? Như vậy, phải biết người, biết ta, phải biết nhiều lắm, nghĩa là các đồng chí trong cơ quan làm thông tin khoa học, kĩ thuật phải phân công nhau đi sâu

các mặt. Phải chuyên và tinh. Không chuyên, không tinh, không được. Bất cứ người nào hiện nay cũng không thể biết hết hay biết một diện lớn. Tôi chưa biết, rồi đây các đồng chí sẽ tổ chức như thế nào, phân công như thế nào, và chuyên như thế nào. Phải có nhiều người làm và phải chuyên, rồi dần dần một thời gian sau mới thấy cái diện phụ trách như thế nào là vừa, rồi mới có hiệu quả. Khó lắm đấy, các đồng chí! Tôi cứ nói đi nói lại là khó, không phải để các đồng chí nản lòng, bi quan. Nhưng phải thấy trước đề mà làm. Cũng như đánh giặc, ta không nói đánh giặc là dễ, ta không nói đánh Mĩ, thắng Mĩ là dễ. Ta thấy khó lắm, nhưng thấy khó rồi ta làm được, và sự thật là ta đã làm được. Tôi nghĩ, làm thông tin khoa học, kĩ thuật không đến nỗi khó hơn đánh Mĩ. Có khó! phải thấy khó nhưng phải làm, thấy dễ làm được, và phải làm tốt, ngày càng tốt. Như vậy phải có tổ chức. Ủy ban Khoa học và Kỹ thuật Nhà nước tổ chức Hội nghị thông tin khoa học và kĩ thuật lần thứ nhất, tôi thấy tốt, tôi hết sức ủng hộ. Nhưng các đồng chí phải tổ chức như thế nào để đủ năng lực làm việc, bởi vì cơ quan thông tin khoa học và kĩ thuật của Ủy ban là một trung tâm. Các đồng chí phải làm việc tốt thì mới rút kinh nghiệm hướng dẫn và thuyết phục người khác làm việc tốt. Người khác là ai, ngành nào, cũng phải có trọng điểm; nông nghiệp, các ngành công nghiệp hàng tiêu dùng, rồi một loạt những ngành công nghiệp nặng, rồi giao thông vận tải, v.v... từ trung ương đến cơ sở, những cơ sở lớn của mình. Cơ sở là nơi làm nên tất cả, làm nên của cải vật chất, cơ sở là nơi quyết định nền kinh tế quốc dân, nhưng ta còn coi nhẹ cơ sở. Nên tôi nhắc lại, thông tin khoa học làm sao phục vụ đến tận cơ sở. Có những cơ sở rất quan trọng, mà người phụ trách của nó có thể ngang với một người bộ trưởng. Rồi đây phải có những cơ sở như vậy. Ở đây tôi nói với các đồng chí điều này để thông tin khoa học, kĩ thuật phải làm được ở cơ sở, và phải có những cơ sở làm tốt ngay công tác thông tin khoa học, kĩ thuật, để chứng minh là ta biết làm ăn, biết vận dụng thông tin khoa học, kĩ thuật, để đẩy công việc của ta phát triển nhanh, mà lại đỡ tốn kém.

Muốn tổ chức làm việc tốt, tôi nhắc lại, một điều kiện rất quan trọng là cán bộ. Các đồng chí phải có cán bộ giỏi. Các đồng chí làm thế nào để có cán bộ giỏi? Điều này cũng khó lắm đấy. Xin ở đâu? Các đồng chí có cách nào? Ủy ban Khoa học

và Kỹ thuật Nhà nước phải trang bị cho mình một số cán bộ đầu tiên có năng lực, và đồng ý với những điểm tôi đã nói. Và phải nghiêm túc, chứ có năng lực mà «lang bang», không nghiêm túc thì không làm gì. Bởi vì, cũng có anh em có năng lực, làm được việc, nhưng nói không muốn nghe, không chịu nghe, chỉ làm theo ý mình. Đến nay nhiều người cũng chưa sửa được. Phải tập trung, phải chuyên, phải làm cho được những việc người ta giao cho mình. Ta cần những người như vậy.

... Điểm thứ ba, sau tổ chức và cán bộ là phải có phương tiện. Tất cả những mặt này, các đồng chí đã biết rồi. Nhưng ở đây tôi cũng nói lại, là phải có trọng điểm. Ta nhắm cái gì? Và để làm những cái đó thì tổ chức như thế nào? Đội ngũ cán bộ phải thế nào và phương tiện phải như thế nào? Chứ không phải là một kế hoạch có ý nghĩa toàn diện, cơ bản và cổ điển, không phải thế! Tất cả là để phục vụ cho những yêu cầu, mục tiêu phấn đấu rất thiết thực trước mắt. Đồng thời, nhắm những yêu cầu, những mục tiêu phấn đấu cho ngày mai, ngày kia. Và nếu ta nhìn xa hơn nữa, hay ít ra là vài năm nữa, nhìn xa được hơn thì càng tốt. Nhất định phải nhìn xa hơn nữa. Đi đôi với nhìn xa hơn nữa, ngoài việc ta phải làm thông tin để tranh thủ tốt những khoa học, kĩ thuật từ bên ngoài, ta vẫn phải tự nghiên cứu, phải tự lực cánh sinh, phải có đội ngũ, phải có tổ chức, phải có phương tiện để làm nghiên cứu cho mình. Hai điều này gắn bó với nhau để tiến tới, để đến một lúc nào đó thì phần mình tự nghiên cứu sẽ nhiều lên. Nhưng cái này còn tùy, tùy tốc độ phát triển của ta. Chứ không phải hiểu tự lực cánh sinh, độc lập tự chủ một cách lệch lạc, rồi không thấy cái tầm quan trọng của thông tin khoa học, kĩ thuật, và không vận dụng cái người ta đã giải quyết rồi, tự mình tước quyền sử dụng một phương tiện làm việc cực kì quan trọng. Ở đây tôi cần nói với các đồng chí: ta thường tự hào về chỗ ta giữ vững độc lập, tự chủ, và nhờ đó mà làm nên việc. Điều này hoàn toàn đúng. Nhưng nếu ta nói độc lập, tự chủ, tự lực cánh sinh để không biết vận dụng cái hay của người ta, kịp thời làm lợi cho mình, thì đó là mù quáng. Chính độc lập, tự chủ là phải biết cái gì người ta làm rồi, để biến thành cái của mình, để đỡ tốn công, tốn của. Độc lập, tự chủ là như vậy.

Một điểm khác cần phải nói rõ: tôi nói nhiều đến thông tin khoa học, kĩ thuật từ

bên ngoài vào, vì hiện nay và trong một thời gian lịch sử tương đối dài, ta vẫn phải lấy việc nhập kĩ thuật thế giới làm hướng chính. Như vậy, không có nghĩa là ít chú ý thông tin khoa học, kĩ thuật trong nước. Việc này cũng rất quan trọng, hiện nay cần chú ý làm tốt ngay, sau này, càng phải phát triển, làm sao những kiến thức khoa học kĩ thuật, những điều sáng tạo, phát minh trong nước ta được thông báo tốt giữa các cấp, các ngành, các

địa phương. Làm sao tránh trùng lặp và tạo ra được không khí kích thích, sáng tạo trong nghiên cứu và ứng dụng khoa học, kĩ thuật.

Tóm lại, phải nắm khoa học, kĩ thuật để làm tốt kinh tế. Muốn vậy, một điều trước tiên là phải làm tốt, thiết thực, có trọng điểm công tác thông tin khoa học, kĩ thuật ngoài nước cũng như trong nước. Thông tin tốt là một trong những điều kiện quan trọng để phát triển khoa học, kĩ thuật của một nước..

## TẠO ĐIỀU KIỆN ĐỂ ĐƯA MÁY MÓC VÀ CÔNG CỤ CƠ KHÍ VÀO NÔNG NGHIỆP

NGUYỄN BÌNH NAM

Vấn đề trang bị công cụ lao động cho nông nghiệp được Đảng và Nhà nước hết sức quan tâm.

Từ khi hòa bình mới lập lại trên miền Bắc, Trung ương Đảng ta đã có những chủ trương và biện pháp cung cấp công cụ thường và công cụ cải tiến cho nông nghiệp để góp phần hàn gắn vết thương chiến tranh.

Năm 1957 — 1958 có phong trào cải tiến công cụ. Năm 1959 bắt đầu thí điểm sử dụng máy kéo trong khu vực hợp tác xã nông nghiệp. Đến năm 1965, Nhà nước đã đẩy mạnh việc trang bị cơ khí nhỏ và máy kéo cho cả nông trường quốc doanh và hợp tác xã nông nghiệp, đồng thời tiếp tục bổ sung công cụ thường và khuyến khích sử dụng công cụ cải tiến (cào cỏ, xe cải tiến, bơm trừ sâu,...). Về công cụ thường, chỉ hai năm 1968 — 1969, ngành nội thương đã cung cấp 13 triệu công cụ cầm tay, hơn một triệu cây bừa. Gần một vạn hợp tác xã đã được trang bị 14 000 động cơ với tổng công suất trên 20 000 sức ngựa, hơn 25 000 máy công tác (bơm nước, xay xát gạo, tuốt lúa đập lúa, nghiền thái, ...). Về máy kéo đã có khoảng 4 500 đầu máy bằng 8 800 máy tiêu chuẩn, một phần đã bắt đầu được sử dụng tổng hợp trên

các nông trường quốc doanh, và phần khác, dùng để làm đất (kể cả ở ruộng nước) và vận chuyển là chủ yếu trong khu vực hợp tác xã.

Qua hơn 10 năm đưa công cụ và cơ khí vào phục vụ sản xuất nông nghiệp, việc cung cấp một khối lượng trang bị tương đối lớn đã góp phần làm giảm bớt căng thẳng về công cụ và sức kéo, bảo đảm thời vụ, chống thiên tai, giữ vững và phát triển sản xuất, nhất là trong thời kì có chiến tranh phá hoại của giặc Mĩ đối với miền Bắc nước ta. Bước đầu chúng ta đã xây dựng được những cơ sở vật chất quan trọng của cơ giới hóa nông nghiệp: đã hình thành một đội ngũ cán bộ và công nhân đông đảo, đã tích lũy được những kinh nghiệm đầu tiên về kĩ thuật và quản lí, và bước đầu hình thành một mạng lưới nghiệp vụ.

Tuy nhiên, chúng ta mới ở ngưỡng cửa của cơ giới hóa nông nghiệp. Trước mắt còn nhiều vấn đề cần giải quyết:

Về kĩ thuật, có thể nêu rất nhiều chứng minh, từ loại cuốc rất bình thường mà chúng ta chế tạo cũng chưa được tốt, cái máy kéo đã bước đầu đi xuống ruộng nước nhưng còn phá nền và để nước bùn vào hại máy, đến việc chưa liên hoàn được các khâu cơ giới